

Sygn. akt VII U 2308/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2015r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Agnieszka Stachurska
Protokolant:	Łukasz Józwiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 października 2015r. w W.

sprawy W. N. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wcześniejszą emeryturę

na skutek odwołania W. N. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 23 września 2014 roku, nr (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

W. N. (1) w dniu 22 października 2014r. złożył do Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., odwołanie od decyzji z dnia 23 września 2014r., znak: ENMS/10/(...), odmawiającej prawa do wcześniejszej emerytury i wniósł o jej zmianę.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony podkreślił, że legitymuje się wymaganym 15 - letnim okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił jako wykonywanej w warunkach szczególnych pracy

w Przedsiębiorstwie (...) – Centralnej Bazie Napraw Samochodów Ciężarowych

i Autobusowych na stanowisku elektromontera oraz w P.P. (...) na stanowisku mechanika samochodowego.

Jednocześnie ubezpieczony podniósł, że nie dysponuje dokumentem potwierdzającym fakt zatrudnienia w szczególnych warunkach, gdyż jest to wynik likwidacji zakładu pracy (odwołanie od decyzji ZUS z dnia 23 września 2014r., znak: ENMS/10/(...), k. 2-2v a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podniósł, że ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999r. nie spełnił przesłanki co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Do wniosku o wcześniejszą emeryturę nie dołączył świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Wobec powyższego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaskarżoną decyzją odmówił prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym i uznał, że odwołanie od w/w decyzji jako bezzasadne powinno podlegać oddaleniu (odpowiedź na odwołanie z dnia 18 listopada 2014r., k. 3-3v a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. N. (1) ur. (...), w roku szkolnym 1968/1969 ukończył szkołę podstawową. W dniu 1 września 1969r. złożył podanie do Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Państwowej (...) w P.o przyjęcie do klasy pierwszej Zasadniczej Szkoły Zawodowej Doksztalającej w G. i rozpoczął naukę. W dniu 1 września 1969r. zawarł z Wojewódzkim Przedsiębiorstwem (...) umowę dot. wyuczenia w zawodzie montera samochodowego. (podanie o przyjęcie do szkoły z dnia 1 września 1969r., t. II, k. 41 a.r., k.39 a.s., życiorys, t. II, k. 49 a.r., k. 40 a.s., kwestionariusz osobowy, t. II, k. 51 a.r., karty zarobkowe, t. (...), k. 53-60 a.r., świadectwo ukończenia Zasadniczej Szkoły Zawodowej – akta osobowe z Przedsiębiorstwa Państwowego (...), akta osobowe z (...) sp. z o.o. w W., k. 41 a.s., umowa z dnia 1 września 1969r., t. II, k. 31-32 a.r., k. 42-43 a.s., zeznania W. N. (1), k. 105-109 a.s., świadectwo pracy, t. I, k. 3-3v a.r., t. II, k. 33-34 a.r., k. 65-66 a.s., karty zarobkowe, k. 67-69 a.s., akta osobowe z (...) sp. z o.o. w W.).

W czerwcu 1972r. ubezpieczony ukończył (...) Szkołę Zawodową (...) w G. w zawodzie mechanika pojazdów samochodowych. W związku z ukończeniem zasadniczej szkoły zawodowej, pracodawca z dniem 1 sierpnia 1972r. przeniósł go na stanowisko elektromontera (angaż z dnia 2 sierpnia 1972r., t. (...), k. 21 a.r., k. 44 a.s.), a od dnia 1 stycznia 1973r. na stanowisko elektromontera samochodowego (pismo z dnia 18 stycznia 1973r., t. (...), k. 23 a.r., k. 45 a.s., zeznania świadka Z. S., k. 97-99 a.s., zeznania W. N. (1), k. 105-109 a.s.).

Ubezpieczony w okresie od dnia 9 kwietnia 1973r. do dnia 14 kwietnia 1973r. uczęszczał na kurs I stopnia BHP prowadzony w P. przez Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Państwowej (...) Oddział V (...) w P. i ukończył go z wynikiem pozytywnym (świadectwo, k. 47 a.s.).

W dniu 3 stycznia 1974r. W. N. (1) otrzymał legitymację potwierdzającą uprawnienia elektromontera nr (...) (legitymacja nr (...) z dnia 3 stycznia 1974r., k. 48 a.s.).

Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Państwowej (...) Oddział

V w P. w związku z wprowadzeniem nowych zasad wynagradzania w transporcie samochodowym z dniem 1 kwietnia 1974r. powierzyło ubezpieczonemu stanowisko elektromontera napraw pojazdów samochodowych. Jednocześnie zaszeregowano pracownika do 3 kategorii oraz przyznano wynagrodzenie zasadnicze według godzinowej stawki płac w wysokości 8 zł za godzinę zgodnie z II tabelą płac w systemie akordu zbiorowego według współczynnika kwalifikacyjnego 1,50 (pismo z Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Państwowej (...) Oddział V w P. z dnia 25 kwietnia 1974r., t. II, k. 25 a.r. oraz z dnia 29 stycznia 1975r., t. II, k. 27 a.r., k. 49 a.s.).

Od dnia 24 kwietnia 1975r. do dnia 6 kwietnia 1977r. ubezpieczony pełnił zasadniczą służbę wojskową (zaświadczenie z Wojskowej Komendy Uzupelnień W. P. z dnia 15 stycznia 2004r., t. I, k. 4 a.r., karta obiegowa, t. II, k. 35-36 a.r., k. 53-53v a.s., zeznania W. N. (1), k. 105-109 a.s.). Po powrocie z wojska, w dniu 2 maja 1977r. zawarł z Przedsiębiorstwem (...) w P. umowę o pracę na czas nieokreślony, na stanowisku elektromechanika samochodowego w brygadzie elektromechanicznej (umowa o pracę z dnia 2 maja 1977r., t. II, k. 29-30 a.r., k. 60 a.s., karta obiegowa, t. II, k. 37-40 a.r., k. 56 a.s., podanie o rozwiązanie umowy, t. II, k. 43-45 a.r., podanie o przyjęcie do pracy, t. II, k. 47 a.r., wniosek, k. 54 a.s., charakterystyka personalna, k. 55 a.s., zeznania świadka Z. S., k. 97-99 a.s., zeznania W. N. (1), k. 105-109 a.s.).

W okresie zatrudnienia ubezpieczonego Zakład (...) był centralną bazą remontową wszystkich pojazdów z (...), tj. samochodów ciężarowych oraz autobusów. Znajdował się w parowozowni, tj. olbrzymiej hali mieszczącej jednocześnie ponad 20 samochodów. Pracowali w niej tzw. podwoziowcy, blacharze, spawacze, lakiernicy oraz tzw. silnikowcy. Elektromonterzy mieli oddzielne pomieszczenie do pracy o powierzchni około 40 m². Do hali remontowej przyjeżdżały samochody oraz autobusy przeznaczone do naprawy, m.in. rozbite w wypadku oraz pojazdy wymagające remontu (marki: H., I., S., J.). Pracownicy, w tym ubezpieczony, naprawiali podzespoły: rozruszniki, prądnice, aparaty zapłonowe i centralne ogrzewania do autobusów. Pomieszczenie elektromonterów wyposażone było w kuchenkę elektryczną, pojemnik z cyną oraz z kwasem solnym. Odbywało się tu lutowanie, a potem na hali następował montaż do poszczególnych samochodów. Pomieszczenie, w którym pracował W. N. (1) wyposażone było również w stałą wannę z czystą benzyną, w której myło się wszystkie podzespoły pojazdu. Dodatkowo była tam przebijalnia silników oraz piec, w którym suszono oraz lakierowano silniki. W związku z tym, że zakład pracy nie posiadał własnej akumulatorowni (wybudowano ją w późniejszym czasie), zdarzało się, że w porze nocnej, w pomieszczeniu przeznaczonym dla elektromonterów, ładowane były akumulatory.

Do zadań ubezpieczonego na stanowisku elektromechanika samochodowego należało m.in. przekładanie rozbitych akumulatorów w nowe skrzynki i zalewanie ich elektrolitem. Kwas siarkowy pobierany był z magazynu, następnie przywożony wózkami w baniakach po 40 – 50 litrów. Ubezpieczony wraz z pozostałymi zatrudnionymi w zakładzie pracownikami rozlewał je do poszczególnych pojemników i bez żadnego zabezpieczenia dorabiał elektrolit. Wykonywanie obowiązków przez ubezpieczonego odbywało się na hali, w warsztacie lub na zewnątrz w zależności od aktualnych warunków atmosferycznych. W zależności od zapotrzebowania pracodawca kierował W. N. (1) do pracy przy podzespołach, rozrusznikach, alternatorach, do wykonywania instalacji albo do realizacji zadań w akumulatorowni (zeznania świadka Z. S., k. 97-99 a.s., zeznania W. N. (1), k. 105-109 a.s.).

Ubezpieczony w trakcie zatrudnienia otrzymywał odzież roboczą i mleko do picia. Pracował w systemie dwuzmianowym, w godzinach od 6:00 do 14:00 bądź od 14:00 do 22:00, a w soboty przez 6 godzin (jedna zmiana) (zeznania W. N. (1), k. 105-109 a.s.). Zatrudnienie ustało z dniem 12 grudnia 1977r. (podanie z dnia 10 listopada 1977r., k. 61 a.s., świadectwo pracy z dnia 10 grudnia 1977r., t. I, k. 3 a.r.).

W okresie od dnia 13 grudnia 1977r. do dnia 31 stycznia 1978r. ubezpieczony pracował w Oddziale (...) Towarowo – Spedycyjnym Przedsiębiorstwa (...) na stanowisku elektromontera samochodowego (świadectwo pracy, t. I, k. 5-5v a.r., akta osobowe z (...) sp. z o.o. w W., legitymacja ubezpieczeniowa, t. I, k. 31-32, k. 49 a.r.).

Od dnia 7 lutego 1978r. ubezpieczony rozpoczął pracę w P.P. (...) przy ul. (...) na stanowisku elektromechanika samochodowego w Stacji Obsługi nr 11. Początkowo zawarł umowę o pracę na okres próbny do dnia 20 lutego 1978r. (do dnia uruchomienia Stacji Obsługi nr 8) (świadectwo pracy, t. I, k. 6-6v a.r., akta osobowe z (...) sp. z o.o. w W., karty wynagrodzeń, t. I, k. 10-20 a.r. legitymacja ubezpieczeniowa, t. I, k. 31-32, k. 49 a.r., umowa o pracę z dnia 7 lutego 1978r., oddelegowanie z dnia 7 lutego 1978r. – akta osobowe z Przedsiębiorstwa Państwowego (...)). Następnie w dniu 21 lutego 1978r. zawarto z nim kolejną umowę o pracę - na czas nieokreślony, na tym samym stanowisku pracy, tj. elektromechanika samochodowego (umowa o pracę z dnia 21 lutego 1978r. – akta osobowe z Przedsiębiorstwa Państwowego (...), zeznania W. N. (1), k. 105-109 a.s.).

W trakcie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) ubezpieczony wykonywał prace z zakresu elektromechaniki, diagnostyki podwozi i napraw zespołów podwoziowych (charakterystyka z dnia 23 grudnia 1983r., dane do opinii z dnia 22 grudnia 1983r. – akta osobowe z Przedsiębiorstwa Państwowego (...)).

W okresie od dnia 12 marca 1979r. do dnia 17 marca 1979r. W. N. (1) uczęszczał na kurs II stopnia doskonalący z zakresu obsługi i naprawy samochodu Syrena, prowadzony przez Ośrodek Doskonalenia Zawodowego z siedzibą w J., który ukończył z wynikiem pozytywnym (świadectwo nr (...)/79 z dnia 17 marca 1979r. – akta osobowe z Przedsiębiorstwa Państwowego (...)). W związku z pomyślnym ukończeniem kursu, pracodawca z dniem 1 kwietnia

1979r. przyznał mu VII kategorię zaszeregowania, tj. 16,50 zł/godz. – płatne w systemie prowizyjnym (angaż z dnia 2 kwietnia 1979r. – akta osobowe z Przedsiębiorstwa Państwowego (...)).

W trakcie zatrudnienia pracodawca poinformował ubezpieczonego, że na podstawie zarządzenia nr 16/82 Dyrektora P.P. (...) z dnia 28 lipca 1982r. obowiązują nowe przepisy płacowe. W związku z tym z dniem 1 sierpnia 1982r. ustalono W. N. (1) stanowisko: elektromechanika i przyznano wynagrodzenie według VII kategorii zaszeregowania, zaś pozostałe warunki umowy o pracę pozostały bez zmian (pismo z dnia 28 sierpnia 1982r. – akta osobowe z Przedsiębiorstwa Państwowego (...)).

Z dniem 24 sierpnia 1982r. oddelegowano ubezpieczonego do Stacji Obsługi nr 12 celem odbycia przeszkolenia w obsłudze samochodów marki (...) z zachowaniem dotychczasowego stanowiska i wynagrodzenia (angaż z dnia 24 sierpnia 1982r. – akta osobowe z Przedsiębiorstwa Państwowego (...)).

Pracodawca powierzył W. N. (1) z dniem 1 sierpnia 1983r. ponownie stanowisko elektromechanika, przyznając wynagrodzenie według VIII kategorii zaszeregowania oraz pozostawiając pozostałe warunki umowy o pracę bez zmian (angaż z dnia 7 września 1983r. – akta osobowe z Przedsiębiorstwa Państwowego (...)).

W okresie od dnia 21 stycznia 1985r. do dnia 1 lutego 1985r. ubezpieczony był słuchaczem kursu podstawowego w zakresie obsługi i naprawy samochodów F. (...), zorganizowanego przez Ośrodek (...), który ukończył z wynikiem pozytywnym (zaświadczenie o ukończeniu kursu z dnia 1 lutego 1985r. – akta osobowe z Przedsiębiorstwa Państwowego (...), akta osobowe z (...) sp. z o.o. w W.).

Z dniem 26 czerwca 1985r. oddelegowano W. N. (1) do pracy w Stacji Obsługi nr 4 przy ul. (...) w W., na czas ściśle określony, tj. do dnia 29 czerwca 1985r., z zachowaniem stanowiska i wynagrodzenia. Delegacja uzasadniona była koniecznością obsługi samochodów kierowanych do sprzedaży (angaż z dnia 27 czerwca 1985r., wniosek w sprawie personalnej – akta osobowe z Przedsiębiorstwa Państwowego (...)).

(...) Przedsiębiorstwo (...)

w W. pismem z dnia 7 czerwca 1985r. wystąpiło do Przedsiębiorstwa Państwowego (...) z prośbą o oddelegowanie do ich dyspozycji z dniem 1 lipca 1985r. W. N. (1), na okres 1,5 roku (na zasadzie urlopu bezpłatnego), w celu zatrudnienia na budowie w (...) (budowa eksportowa (...)) z koniecznością uprzedniego odbycia 6-cio miesięcznej praktyki w Przedsiębiorstwie w kraju (pismo (...) Przedsiębiorstwa (...) w W. z dnia 7 czerwca 1985r. – akta osobowe z Przedsiębiorstwa Państwowego (...)).

W nawiązaniu do powyższego pisma, ubezpieczony w dniu 20 czerwca 1985r. wystąpił do pracodawcy z wnioskiem o wyrażenie zgody na udzielenie urlopu bezpłatnego (związanego z pracą za granicą) na okres 1,5 roku (wniosek z dnia 20 czerwca 1985r. – akta osobowe z Przedsiębiorstwa Państwowego (...)). Pracodawca wyraził zgodę na udzielenie urlopu bezpłatnego.

W okresie od dnia 1 sierpnia 1985r. do dnia 28 lutego 1987r. ubezpieczony przebywał na urlopie bezpłatnym w związku z realizacją budownictwa eksportowego i usług eksportowych (oświadczenie (...) S.A. w W. z dnia 9 września 2003r., karty wynagrodzeń – akta osobowe z Przedsiębiorstwa Państwowego (...)). Na budowie eksportowej w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W., W. N. (1) zajmował stanowisko ładowacza oraz robotnika budowlanego (świadcstwo pracy, t. I, k. 7-7v a.r., akta osobowe z (...) sp. z o.o. w W., zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, t. I, k. 8-8v a.r., legitymacja ubezpieczeniowa, t. I, k. 31-32, k. 49 a.r.).

Po powrocie z urlopu bezpłatnego, ubezpieczony w dniu 23 lutego 1987r. złożył w zakładzie pracy wniosek o przyjęcie do pracy w charakterze mechanika samochodowego (wniosek z dnia 23 lutego 1987r. – akta osobowe z Przedsiębiorstwa Państwowego (...)).

W związku z powrotem do pracy z dniem 3 marca 1987r. skierowano ubezpieczonego do pracy w Stacji Obsługi nr 8 i powierzono mu stanowisko mechanika napraw pojazdów samochodowych z wynagrodzeniem według VIII kategorii zaszerogowania tabeli III – płatne w systemie prowizyjnym (angaż z dnia 3 marca 1987r. – akta osobowe z Przedsiębiorstwa Państwowego (...), zeznania świadka B. O., k. 92-94 a.s.).

W dniu 1 kwietnia 1989r. ubezpieczony został przeniesiony do Stacji Obsługi nr 8 przy ul. (...) w W., gdzie do dnia 8 lutego 1991r. zajmował stanowisko mechanika napraw pojazdów samochodowych (zgoda na przekazania do pracy – akta osobowe z Przedsiębiorstwa Państwowego (...), świadectwo pracy, t. I, k. 21-21v a.r., akta osobowe z (...) sp. z o.o. w W., zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, t. I, k. 22-22v a.r., legitymacja ubezpieczeniowa, t. I, k. 31-32, k. 49 a.r., zeznania świadka J. D., k. 94-97 a.s.).

Ubezpieczony jako elektromechanik i mechanik samochodowy zajmował się m.in.wykonywaniem przeglądów w Autoryzowanej Stacji S.. W ich trakcie dokonywał czyszczenia gaźnika, rozkręcał pewne elementy auta, smarował samochód, czy też spuszczał olej ze skrzyni biegów. Inne czynności to np. zdejmowanie kół, by dostać się do elementów ciernych. W. N. (1) również uruchamiał silnik auta, rozgrzewał go do odpowiedniej temperatury i regulował silnik (zeznania świadka J. D., k. 94-97 a.s., zeznania W. N. (1), k. 105-109 a.s.).

Ubezpieczony zajmował się także zdejmowaniem bębnow, sprawdzeniem hamulców w układzie hamulcowym, które były azbestowe oraz smarowaniem poszczególnych elementów pojazdu. Na początku zatrudnienia w zakładzie pracy były kanały remontowe, jednakże po pewnym czasie pozostały jedynie czterokolumnowe podnośniki (zeznania W. N. (1), k. 105-109 a.s.).

Po powrocie do zakładu pracy z urlopu bezpłatnego, ubezpieczony zajął się naprawą samochodów innych marek: S., Ł. oraz F.. Wykonując naprawy demontował podzespoły, wyjmował silniki pojazdów (zeznania świadka J. D., k. 94-97 a.s., zeznania W. N. (1), k. 105-109 a.s.). Wykonywanie przez niego obowiązków pracowniczych odbywało się w hali głównej wyposażonej w jeden kanał do diagnostyki oraz w podnośniki (elektryczny i hydrauliczny). W razie konieczności ubezpieczony opuszczał jednak halę i udawał się do magazynu po części samochodowe takie jak silniki, skrzynie, resory. W pracy ubezpieczonego występował kwas akumulatorowy, oleje, smary, a także benzyna, którą czyściło się gaźniki. Dodatkowo pomieszczenia halowe nie były wyposażone w wentylację, lecz w agregaty. W zależności od zapotrzebowania, ubezpieczony pracował na stojąco lub leżąc. Zdarzało się również, że pracę wykonywał na zewnątrz, gdy w hali była duża liczba mechaników w stosunku do liczby dostępnych podnośników (zeznania świadka B. O., k. 92-94 a.s., zeznania świadka J. D., k. 94-97 a.s.).

Stosunek pracy ubezpieczonego w (...) ustał z dniem 31 marca 1989r. (świadectwo pracy, t. I, k. 6-6v a.r.). Pracodawca w okresie od lutego do kwietnia 1978r., od 1980r. do lipca 1985r. oraz od marca 1987r. do marca 1989r. wypłacał ubezpieczonemu dodatek za pracę w warunkach szkodliwych (karta wynagrodzeń, t. I, k. 10, k. 12, k. 13 a.r.– akta osobowe z Przedsiębiorstwa Państwowego (...)).

W okresie od dnia 2 kwietnia 1991r. do dnia 19 lipca 1991r. W. N. (1) zajmował stanowisko mechanika samochodowego w Warsztacie Blacharsko – Samochodowym (...) w W. (świadectwo pracy, t. I, k. 23-23v a.r., akta osobowe z (...) sp. z o.o. w W., legitymacja ubezpieczeniowa, t. I, k. 31-32, k. 49 a.r.).

W dniu 24 lipca 1991r. W. N. (1) podjął ponownie zatrudnienie w (...) – Agencja Stacja Obsługi Nr 8 w W., gdzie do dnia 31 maja 1992r. zajmował stanowisko mechanika samochodowego (świadectwo pracy, t. I, k. 24-24v a.r., akta osobowe z (...) sp. z o.o. w W., zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, t. I, k. 25-25v a.r., zeznania W. N. (1), k. 105-109 a.s.).

W okresie od dnia 1 czerwca 1992r. do dnia 28 czerwca 1996r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) sp. z o.o. w W. w charakterze mechanika samochodowego (świadcstwo pracy, t. I, k. 26-26v a.r., akta osobowe z (...) sp. z o.o. w W., PP (...) oraz z (...), zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, t. I, k. 27-27v a.r., zeznania świadka B. O., k. 92-94 a.s., zeznania W. N. (1), k. 105-109 a.s.), gdzie od dnia 6 lipca 1992r. do dnia 11 lipca 1992r. był niezdolny do pracy (zaświadczenie z firmy (...) sp. z o.o., t. I, k. 28 a.r.).

Pomimo zmiany nazwy pracodawcy, obowiązki W. N. (1) nie uległy zmianie w stosunku do okresu wcześniejszego. Ubezpieczony nadal wykonywał wszystkie dotychczasowe obowiązki, jednakże więcej było wykonywanych napraw niż przeglądów (zeznania W. N. (1), k. 105-109 a.s.).

W Zakładzie pracy (...) obowiązywał regulamin płac (regulamin płac, załącznik do pisma z dnia 27 maja 2015 r., k. 130 a.s.). Ubezpieczony zapoznał się z tym dokumentem (widnieje na nim jego podpis).

W. N. (1) od dnia 1 lipca 1996r. został zatrudniony w (...) sp. z o.o. (...) w W. jako mechanik samochodowy w serwisie samochodowym. Umowa o pracę została zawarta na czas określony od dnia 1 lipca 1996 r. do dnia 31 grudnia 1996 r. (umowa o pracę z dnia 1 lipca 1996r., akta osobowe z (...) sp. z o.o. w W., świadectwo pracy, t. I, k. 29 a.r., zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, t. I, k. 30-30v a.r., t. II, k. 9-12 a.r., karta zasiłkowa, t. II, k. 13 a.r., zaświadczenie o zatrudnieniu do druku ZUS Rp-7, t. II, k. 15 a.r.). Następnie w dniu 1 stycznia 1997r. strony zawarły kolejną umowę o pracę nr (...)/97, na czas nieokreślony od dnia 2 stycznia 1997r., tak jak poprzednio na stanowisku mechanika samochodowego w serwisie samochodowym (umowa o pracę z dnia 1 stycznia 1997r., nr (...)/97 - akta osobowe z (...) sp. z o.o. w W.).

Stosunek pracy W. N. (1) w (...) sp. z o.o.

w W. ustał z dniem 31 maja 1999r. (porozumienie stron z dnia 1 czerwca 1999r., świadectwo pracy - akta osobowe z (...) sp. z o.o. w W.).

W dniu 9 września 2014 r. W. N. (1) złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wnioski o wcześniejszą emeryturę wraz z zaświadczeniami o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, świadectwami pracy, kartoteką zarobkową oraz angażami (wnioski wraz z załącznikami, t. II, k. 1-60 a.r.).

Na podstawie dowodów uzyskanych w wyniku przeprowadzonego postępowania organ rentowy przyjął za udowodniony na dzień 1 stycznia 1999r. łączny staż sumaryczny w wymiarze 29 lat, 1 miesiąca i 13 dni. Jednocześnie organ rentowy ustalił, że ubezpieczony nie spełnił warunków wynikających z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013r., poz.1440 ze zm.) w zw. z § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), ponieważ na dzień 1 stycznia 1999r. nie udowodnił okresu co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że nie uwzględnił żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach, gdyż W. N. (1) do wniosku o emeryturę nie dołączył świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach. Ze świadectwa pracy z dnia 10 grudnia 1977r., uwierzytelnionych kopii przeseregowań i kart wynagrodzeń z archiwum za lata 1969 – 1977 nie wynika rodzaj i charakter pracy wykonywanej stale na stanowisku elektromontera, a więc nie jest możliwe stwierdzenie, czy i w jakim okresie ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów powołanego rozporządzenia. Jednocześnie organ rentowy podniósł, że przepisy te nie uzależniają uznania wykonywanych prac za prace w szczególnych warunkach od pobierania dodatku za szkodliwe warunki, lecz od charakteru tej pracy, co decydowało o umieszczeniu jej w wykazach stanowiących załącznik do zarządzenia właściwego ministra. W związku z powyższym, w dniu 23 września 2014r. została wydana przez organ rentowy decyzja znak: ENMS/10/(...), którą odmówiono W. N. (1) prawa do wnioskowanego świadczenia (decyzja ZUS z 23 września 2014r., znak: ENMS/10/(...), t. II, k. 61-61v a.r.). W. N. (1) odwołał się od powyższej decyzji (odwołanie od decyzji ZUS z dnia 23 września 2014r., znak: ENMS/10/(...), k. 2-2v a.s.).

Postanowieniem z dnia 17 czerwca 2015r. Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego specjalisty ds. BHP celem ustalenia, czy praca W. N. (2) w okresach: od 1 września 1969r. do 12 grudnia 1977r. w (...); od 7 lutego 1978r. do 31 marca 1989r. w PP (...); od 1 kwietnia 1989r. do 8 lutego 1991r. i od 24 lipca 1991r. do 31 maja 1992r. w (...); od 1 czerwca 1992r. do 28 czerwca 1996r. w (...) sp. z o.o. oraz od 1 lipca 1996r. do 31 grudnia 1999r. w (...) sp. z o.o. wykonywana była w warunkach szczególnych, uregulowanych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) oraz w innych Rozporządzeniach Rady Ministrów dotyczących I Kategorii Zatrudnienia i zarządzeniach właściwych ministrów (postanowienie Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie z dnia 17 czerwca 2015r., k. 134-135 a.s.).

W opinii z dnia 18 lipca 2015r. biegły sądowy specjalista z zakresu BHP mgr J. P. po przeprowadzeniu analizy poszczególnych okresów zatrudnienia ubezpieczonego wskazał na następujące rodzaje prac wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. i zarządzeniach ministrów:

1. w odniesieniu do pracy w Przedsiębiorstwie (...) w P.:

- lutowanie płyt, blach i przewodów ołowiowych oraz metali niezależnych wymienione Dziale II „W energetyce” pod poz. 83;

- oczyszczanie albo naprawianie aparatów lub pojemników (np. cystern, zbiorników itp.) po produktach toksycznych, żrących, parzących oraz prace wewnątrz cystern, kotłów, zbiorników, aparatów i kanałów technologicznych, wymienione w Dziale IV „W chemii” pod poz. 39, uszczegółowione w zakresie stanowisk pracy w Dziale IV, poz. 39, pkt 3 – oczyszczacz wyrobów (elementów) w benzynie i rozpuszczalnikach organicznych - załącznika do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987r.;

- prace w akumulatorowniach: opróżnianie, oczyszczanie i wymiana stężonego kwasu akumulatorowego i płyt ołowiowych wymienione w Dziale XIV „Prace różne”, pod poz. 13;

2. w odniesieniu do pracy w (...) w W., a po zmianie (...) – Agencja (...) - 8 w W. oraz (...) sp. z o.o. w W.:

- oczyszczanie albo naprawianie aparatów lub pojemników (np. cystern, zbiorników itp.) po produktach toksycznych, żrących, parzących oraz prace wewnątrz cystern, kotłów, zbiorników, aparatów i kanałów technologicznych, wymienione w Dziale IV „W chemii” pod poz. 39, uszczegółowione w zakresie stanowisk pracy w Dziale IV, poz. 39, pkt 3 – oczyszczacz wyrobów (elementów) w benzynie i rozpuszczalnikach organicznych - załącznika do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987r.;

- przy naprawie gaźników do silników spalinowych wymienione w Dziale XIV „Prace różne”, pod poz. 14 oraz

- prace w akumulatorowniach: opróżnianie, oczyszczanie i wymiana stężonego kwasu akumulatorowego i płyt ołowiowych wymienione w Dziale XIV „Prace różne”, pod poz. 14.

Jednocześnie przeprowadzona przez biegłego z zakresu BHP analiza wykazu B, stanowiącego załącznik do wymienionego rozporządzenia z 7 lutego 1983r., wykazała, że w odniesieniu do pracy w (...) – (...) sp. z o.o. w Dziale IV „Prace różne” wymienione są pod poz. 1 „Prace wykonywane bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu”.

W ocenie biegłego sądowego w udostępnionych zbiorach dokumentów brak jest natomiast materiału dowodowego umożliwiającego ocenę aktywności zawodowej W. N. (1) w okresie zatrudnienia w (...) Ż. na stanowisku mechanik samochodowy.

Podsumowując wydaną opinię, biegły wskazał, że przesłanki wymagane dla uznania za wykonywane w szczególnych warunkach spełniają prace realizowane przez W. N. (1) w okresach: od dnia 1 września 1972r. do dnia 23 lipca 1975r., od dnia

2 lutego 1977r. do dnia 10 grudnia 1977r., od dnia 7 lutego 1978r. do dnia 31 lipca 1985r., od dnia 2 marca 1987r. do dnia 8 lutego 1991r. oraz od dnia 24 lipca 1991r. do dnia

28 czerwca 1996r., gdyż zostały wymienione w wykazie A i B - Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W ocenie biegłego sądowego z zakresu BHP nie podlega uznaniu za wykonaną w szczególnych warunkach praca ubezpieczonego w okresie:

- od dnia 1 września 1969r. do dnia 31 sierpnia 1972r. podjęta w celu nauki zawodu;

- od dnia 1 sierpnia 1985r. do dnia 1 marca 1987r. podczas urlopu bezpłatnego w związku z zatrudnieniem na budowie eksportowej;

- od dnia 1 lipca 1996r. do dnia 31 grudnia 1998r. podczas zatrudnienia w (...) sp. z o.o. (opinia biegłego z zakresu BHP mgr J. P. z dnia 18 lipca 2015r., k. 142-153 a.s.).

Wskazany stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w aktach osobowych i w aktach rentowych, jak również w oparciu o zeznania ubezpieczonego W. N. (1) (k. 105-109 a.s.) i świadków: B. O. (k. 92-94 a.s.), J. D. (k. 94-97 a.s.) oraz Z. S. (k. 97-99 a.s.).

Zeznania strony i świadków zostały ocenione jako wiarygodne, ponieważ były spójne i wzajemnie się uzupełniały. Świadkowie i ubezpieczony w taki sam sposób przedstawiali zakres obowiązków ubezpieczonego, czas pracy i warunki, w jakich praca była świadczona. Przy tym ich zeznania pozostawały zgodne z dowodami z dokumentów znajdującymi się w aktach osobowych, zatem należało im dać wiarę.

Postawy ustaleń faktycznych w sprawie nie stanowiła opinia biegłego sądowego z zakresu bhp J. P., uznająca zatrudnienie ubezpieczonego w niektórych okresach za pracę w warunkach szczególnych, z przyczyn, o których będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie W. N. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 23 września 2014r., znak: ENMS/10/(...), jako niezasadne nie zasługuje na uwzględnienie.

Art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.) wskazuje, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do Otwartego Funduszu Emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w Otwartym Funduszu Emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Przy określaniu prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, o których mowa w powołanym art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998r., nie ma żadnej swobody. Prace te ściśle i jasno zostały określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43) – zwanym dalej rozporządzeniem w sprawie wieku emerytalnego. Na wykazach prac zawartych we wskazanym akcie prawnym, nie kończą się jednak ograniczenia dotyczące uprawnień z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Aby daną pracę uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracownik musi ją wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy. Dodatkowo, zgodnie z powołanym rozporządzeniem, aby mężczyzna mógł nabyć prawo do emerytury powinien:

1. posiadać 25-letni okres zatrudnienia, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia);
2. wykonywać pracę wymienioną w wykazie A (Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego), będącym załącznikiem do rozporządzenia;
3. osiągnąć wiek emerytalny wynoszący 60 lat (§ 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia) oraz
4. być zatrudnionym przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach (§ 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia).

W myśl stanowiska wyrażonego w orzecznictwie, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, warunki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury muszą być spełnione łącznie w chwili wydania decyzji przez organ rentowy. W postępowaniu odwoławczym od decyzji odmawiającej prawa do tego świadczenia, sąd ubezpieczeń społecznych ocenia legalność decyzji według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania (wyrok SN z dnia 7 lutego 2006r., I UK 154/05).

Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze albo w świadectwie pracy (wyrok SN z dnia 15 grudnia 1997 roku, II UKN 417/97 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 roku, II UKN 598/00). Jednak w razie wszczęcia postępowania sądowego, toczącego się wskutek odwołania ubezpieczonego od odmownej decyzji organu rentowego w sprawie przyznania uprawnień do emerytury w wieku obniżonym, dopuszczalne jest przeprowadzanie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności, mających wpływ na prawo do świadczenia. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być więc udawdaniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego.

W rozpatrywanej sprawie kwestią sporną było to, czy praca ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie (...) w P. w okresie od dnia 1 września 1969r. do dnia 12 grudnia 1977r., w Oddziale (...) Towarowo – Spedycyjnym Przedsiębiorstwa (...) od dnia 13 grudnia 1977r. do dnia 31 stycznia 1978r., w (...) w okresie od dnia 7 lutego 1978r. do dnia 31 marca 1989r., w (...) Agencja (...) -8 w okresie od dnia 1 kwietnia 1989r. do dnia 8 lutego 1991r., w Warsztacie Blacharsko – Samochodowym Auto – (...) w B. od dnia 2 kwietnia 1991r. do dnia 19 lipca 1991r., w (...) Agencja (...) od dnia 24 lipca 1991r. do dnia 31 maja 1992r., w (...) w okresie od dnia 1 czerwca 1992r. do dnia 28 czerwca 1996r. oraz w (...) w okresie od dnia 1 lipca 1996r. do dnia 31 grudnia 1998r. może być uwzględniona jako wykonywana w szczególnych warunkach i czy w związku z tym ubezpieczony legitymuje się co najmniej 15 letnim okresem pracy w takich warunkach. Spełnienie

innych warunków, od których zależy przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury, nie było zaś przedmiotem sporu, gdyż W. N. (1) na dzień 1 stycznia 1999r. miał sumaryczny staż pracy wynoszący 25 lat. W dniu 21 października 2014r. ukończył 60 lat i nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Oceniając spełnienie spornej przesłanki zatrudnienia w warunkach szczególnych należy ponieść, iż organ rentowy nie uwzględnił W. N. (1) żadnego

z okresów zatrudnienia. W zaistniałej sytuacji Sąd prowadził więc postępowanie, przeprowadzając wszelkie dostępne dowody, aby ustalić, czy ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych. Na okoliczność rodzaju czynności realizowanych przez ubezpieczonego złożył zeznania on sam, a także świadkowie: B. O., J. D. oraz Z. S. i na tej podstawie został dopuszczony dowód z opinii biegłego sądowego – specjalisty ds. bhp.

Biegły sądowy stwierdził, iż praca wykonywana przez W. N. (1)

w okresach: od dnia 1 września 1972r. do dnia 23 lipca 1975r., od dnia 2 lutego 1977r. do dnia 10 grudnia 1977r., od dnia 7 lutego 1978r. do dnia 31 lipca 1985r., od dnia 2 marca 1987r. do dnia 8 lutego 1991r. oraz od dnia 24 lipca 1991r. do dnia 28 czerwca 1996r. była pracą

w warunkach szczególnych, wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, gdyż jak wskazują zgromadzone dokumenty, a przede wszystkim osobowe źródła dowodowe – zeznania współpracowników - ubezpieczony realizował w w/w okresach prace wymienione w wykazach A i B stanowiących załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. Zauważyć przy tym należy, iż biegły oceniając poszczególne okresy wskazał pozycje z kilku działów obejmujących różne branże - energetykę, chemię oraz prace różne. Jednocześnie w ocenie biegłego sądowego jako wykonywane w warunkach szczególnych nie mogą być uznane prace realizowane w okresach: dnia 1 września 1969r. do dnia 31 sierpnia 1972r. w celu nauki zawodu, od dnia 1 sierpnia 1985r. do dnia 1 marca 1987r. podczas urlopu bezpłatnego w związku z zatrudnieniem na podstawie umowy eksportowej oraz od dnia 1 lipca 1996r. do dnia 31 grudnia 1998r. w czasie zatrudnienia w (...).

Sąd zgodził się ze stanowiskiem jakie wyraził biegły, ale tylko w zakresie tych okresów, których biegły nie uznał za okresy pracy w warunkach szczególnych. Podczas urlopu bezpłatnego W. N. (1) pracował jako ładowacz i robotnik budowlany, czyli wykonywał prace, których nie wymienia wykaz A stanowiący załącznik do rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego. Z tego względu okres od 1 sierpnia 1985r. do 28 lutego 1987r. – zgodnie z tym co stwierdził biegły sądowy – nie mógł być uwzględniony. Również okres nauki zawodu, jaką odbywał W. N. (1) w okresie, gdy uczęszczał do szkoły zawodowej, prawidłowo został wykluczony przez biegłego z tych okresów, w których była wykonywana praca w warunkach szczególnych. W okresie nauki zawodu ubezpieczony – jak wynika z umowy, którą podpisał – miał zostać wyuczony do zawodu montera samochodowego i realizować jednocześnie obowiązek uczestnictwa w zajęciach lekcyjnych. Nie mógł zatem w pełnym wymiarze czasu pracy i stale realizować prac, które są pracami w warunkach szczególnych tym bardziej, że nie posiadał jeszcze umiejętności i kwalifikacji, by to robić. Te kwalifikacje miał dopiero uzyskać w następstwie wyuczenia, o którym mowa w zawartej umowie.

Analizując z kolei okresy pracy W. N. (1), które biegły zakwalifikował jako okresy zatrudnienia w warunkach szczególnych, Sąd nie zgodził się z oceną biegłego. Biegły dokonał kwalifikacji prac ubezpieczonego pomijając fakt, iż wyodrębnienie poszczególnych prac w wykazie A ma charakter stanowiskowo – branżowy. Takie stanowisko jest utrwalone w orzecznictwie. Wynika z niego, że pod pozycjami zamieszczonymi w kolejnych działach wykazu wymieniono konkretne stanowiska przypisane danym branżom, uznając je za prace w szczególnych warunkach uprawniające do niższego wieku emerytalnego. Taki sposób kwalifikacji prawnej tychże prac nie jest dziełem przypadku. Specyfika poszczególnych gałęzi przemysłu determinuje bowiem charakter świadczonych w nich prac i warunki, w jakich są one wykonywane, ich uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia. Nie można zatem swobodnie czy wręcz dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w tym akcie prawnym (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010r., II UK 21/10, LEX nr 619638; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 21 grudnia 2012r., III AUa 1097/12, LEX nr 1282547). Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 lutego 2014r., nie jest również możliwe uznanie za pracę w

warunkach szczególnych pracy na jednym stanowisku, podczas której wykonywane są różne czynności odpowiadające pracom wymienionym w różnych działach (II UK 294/13, LEX nr 1439392).

Biegły sądowy dokonując oceny pominął zupełnie w/w okoliczności i poszukiwał odpowiednich pozycji w wykazie A nie uwzględniając branży, w której działały zakłady pracy ubezpieczonego. To spowodowało – zdaniem Sądu – całkowicie nieuprawnione odwołanie się do branży energetycznej oraz chemicznej, w której nie działał żaden z zakładów, w których pracował W. N. (1). Wprawdzie niektóre czynności realizowane w tych zakładach mogły mieć taki charakter, jak wynika z działów „W energetyce” i „W chemii”, ale interpretacja rozszerzająca przepisów rozporządzenia, w całkowitym oderwaniu od rodzaju zakładu pracy, w którym było wykonywane zatrudnienie i jego umiejscowienia w poszczególnych gałęziach gospodarki, a więc bez uwzględnienia powiązań stanowiskowo – branżowych, jest niedopuszczalna. Niedopuszczalne było zatem dokonanie przez biegłego dowolnego powiązania prac wykonywanych przez W. N. (1) z poszczególnymi działami wykazu A i tego Sąd nie zaakceptował. Zdaniem Sądu praca ubezpieczonego nie mogła być kwalifikowana jako wykonywana w warunkach szczególnych zgodnie z Działem II „W energetyce” poz. 83 „lutowanie płyt, blach i przewodów ołowiowych oraz metali niezależnych wymienione” oraz zgodnie z Działem IV „W chemii” poz. 39 „oczyszczanie albo naprawianie aparatów lub pojemników (np. cystern, zbiorników itp.) po produktach toksycznych, żrących, parzących oraz prace wewnątrz cystern, kotłów, zbiorników, aparatów i kanałów technologicznych” - oczyszczanie albo naprawianie aparatów lub pojemników (np. cystern, zbiorników itp.).

W ocenie Sądu biegły sądowy również w sposób nieuprawniony kwalifikował niektóre z prac realizowanych przez ubezpieczonego jako odpowiadające zapisowi wykazu B, Działu IV „Prace różne”, poz. 1 „Prace bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu”. Wskazywana pozycja dotyczy, jak wynika z literalnego brzmienia, nie jakichkolwiek prac w styczności z azbestem, ale prac związanych z przetwórstwem azbestu. Tymczasem W. N. (1) nie wykonywał tego rodzaju prac. Stykał się z azbestem jedynie wówczas, gdy na bębnach, które musiał oczyszczać, znajdował się pył zawierający azbest, ale to nie uprawnia, by w jego przypadku dokonywać kwalifikacji takiej jak biegły i rozważać na tej podstawie uprawnienia do wcześniejszej emerytury, które w tym przypadku musiałyby wynikać z § 8 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego. Tenże § 8 wskazuje, by wnioskodawca miał wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 10 lat wykonywał prace wymienione w Dziale IV wykazu B. Nawet, gdyby zgodnie ze stanowiskiem biegłego przyjąć, że praca ubezpieczonego odpowiadała poz. 1 Działu IV wykazu B, to jednak nie była ona realizowana stale i pełnym wymiarze czasu pracy. Styczność ubezpieczonego z azbestem to był bowiem tylko pewien, niewielki wycinek realizowanych prac, które przeplatały się z innymi pracami, gdzie azbest nie występował. W związku z tym nie można mówić o tym, że ubezpieczony wykonywał stale i pełnym wymiarze czasu pracy, przez 10 lat prace określone w Dziale IV wykazu B.

O pracach związanych z azbestem wspomina również wykaz A. W dziale VII „W przemyśle lekkim”, pod poz. 9 są wymienione prace w zakładach przetwarzających azbest. Ubezpieczony nie świadczył jednak pracy w takim zakładzie, bowiem ani (...) ani P. i pozostałe zakłady, w których pracował W. N. (1) nie mogą być uznane za zakłady zajmujące się przetwarzaniem azbestu. Azbest występował w tych zakładach przy wykonywaniu niektórych prac, ale nie podlegał przetwarzaniu i stąd ubezpieczony jako mechanik, elektromonter czy elektromechanik nie mógł wykonywać prac, które może uznać za odpowiadające poz. 9 Działu VII wykazu A.

Sąd nie podzielił stanowiska biegłego sądowego również odnośnie tego, by prace W. N. (1) były pracami określonymi w wykazie A, Dział XIV „Prace różne” poz. 13 „Prace w akumulatorowniach: opróżnianie, oczyszczanie i wymiana stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych”. Jak słusznie podniósł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 kwietnia 2014r. wydanym w sprawie o sygn. akt I UK 384/13, nie każda praca przy obsłudze akumulatorów stanowi pracę w akumulatorowni. Praca szczególna w akumulatorowni to wyłącznie rodzajowo określone czynności, polegające na opróżnianiu, oczyszczaniu i wymianie stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych. Innymi słowy wymiana, demontaż akumulatorów na wózkach albo uzupełnienie płynu w akumulatorach to nie to samo co wymiana stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych w akumulatorach w akumulatorowni. Pierwsze czynności użytkownik (zakład pracy) mógł wykonywać samodzielnie, natomiast drugie cechuje specjalizacja i konieczność przestrzegania okresowych norm i warunków BHP, ze względu chociażby na istotną szkodliwość dla pracowników wykonujących

pracę w akumulatorowniach i dla środowiska, zwłaszcza, że w przypadku pracy w szczególnych warunkach znaczenie ma praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (§ 2 rozporządzenia).

Jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, W. N. (1) nie wykonywał tak szkodliwych prac, tj. wymiany stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych w akumulatorach, w akumulatorowni. Jego sporadyczne, czy też wyjątkowe zadania, oprócz wykonywanych na powierzonym stanowisku pracy, ograniczały się jedynie do przekładania rozbitych akumulatorów w nowe skrzynki i zalewania ich elektrolitem (wymiana, demontaż akumulatorów), czy też przywożenia kwasu siarkowego z magazynu i rozlewania go do poszczególnych pojemników celem dorobienia brakujących elektrolitów. Te okresowo realizowane czynności nie były jednak wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Co więcej, jak zeznali świadkowie, zakład pracy w początkowym okresie zatrudnienia ubezpieczonego w ogóle nie posiadał takiego pomieszczenia, które posiadałoby cechy akumulatorowni. Świadek B. O. pracujący z ubezpieczonym w (...) wskazywał, że „na hali było oddzielone siatką małe pomieszczenie, mały kwadracik, w którym stawiało się akumulatory i się je ładowało” (k. 93). To pomieszczenie w żadnym razie nie może być uznane za mające cechy akumulatorowni, a tym samym praca ubezpieczonego, którą wykonywał przy akumulatorach, nie może być kwalifikowana zgodnie z wykazem A, Działem XIV, poz. 13. Podobnie było podczas zatrudnienia ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie (...), gdzie jak wskazywał świadek Z. S. (k. 98), nie było akumulatorowni, została wybudowana po paru latach, ale ubezpieczony nie wykazał kiedy i by w niej pracował wykonując prace określone w Dziale XIV, poz. 13.

Zdaniem Sądu, dla oceny prac realizowanych przez ubezpieczonego w kolejnych zakładach istotne jest to, że - jak wynika z zeznań samego ubezpieczonego oraz świadków - ubezpieczony nie realizował prac jednorodzących, ale naprzemiennie różne prace. W głównej mierze realizował jednak zadania związane z naprawami różnych pojazdów. Mógł zajmować się także naprawą gaźników do silników spalinowych, co biegle zakwalifikował jako prace określone w wykazie A, Dział XIV „Prace różne”, poz. 14 „Prace przy naprawie pomp wtryskowych, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych”. Jak było wskazywane był to jednak tylko pewien niewielki wycinek prac. Prace te, czyli naprawa gaźników, ewentualnie pomp do wtryskiwaczy czy wtryskiwaczy, jako nie jedyne naprawy realizowane przez ubezpieczonego, nie były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy i jako jedyne nie mogły stanowić podstawy przyjęcia, że ubezpieczony w spornych okresach pracował w warunkach szczególnych.

Poza naprawami gaźników, pomp do wtryskiwaczy czy wtryskiwaczy W. N. (1) realizował również inne naprawy, zajmował się także przekładaniem rozbitych akumulatorów w nowe skrzynki i zalewanie ich elektrolitem, przywożeniem kwasu siarkowego z magazynu i rozlewaniem go do poszczególnych pojemników celem dorobienia brakujących elektrolitów, czy też czyszczeniem poszczególnych elementów pojazdu w benzynie. Żadna z w/w prac samodzielnie nie stanowiła całości pracy ubezpieczonego, była wykonywana okresowo, w zależności od aktualnego zapotrzebowania zakładu pracy.

Kiedy ubezpieczony zajmował stanowisko mechanika samochodowego, to - jak wynika z jego zeznań oraz z zeznań świadków - w ramach warsztatu wykonywał prace zarówno w kanale remontowym (w jednym na cały zakład, przy dużej ilości zatrudnionych mechaników), jak i poza nim. Przy czym, co istotne, nie było w tym zakresie żadnego formalnego czy nawet nieformalnego podziału i każdy z mechaników wykonywał pracę taką jaką aktualnie było trzeba wykonać. W przypadku dużej ilości pracy, pracodawca kierował ubezpieczonego do pracy przy podzespołach, rozrusznikach, alternatorach, do wykonywania instalacji albo do realizacji zadań przy akumulatorach. Jeśli chodzi o same prace naprawcze, to nie każdy ich rodzaj wymaga ich wykonywania w kanale remontowym i nie każda praca naprawcza jest w związku z tym pracą w warunkach szczególnych. Poz. 16 działu XIV wykazu A jako prace w szczególnych warunkach wymienia tylko prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych, a nie wszystkie prace przy naprawie pojazdów mechanicznych, czy szynowych. Ustawodawca uznał zatem za prace wykonywane w szczególnych warunkach tylko niektóre z prac wykonywanych zwykle w toku naprawy pojazdów mechanicznych, czy szynowych. Jeśli te prace, tj. wykonywane w kanałach remontowych, nie stanowią pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, to nie mogą być ocenione jako prace w warunkach szczególnych. W tym miejscu przytoczyć należy stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 12 kwietnia 2012r. (II UK 233/11, LEX nr 1216852), który stwierdził, że „nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy,

wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Od tej reguły istnieją odstępstwa. Pierwsze z nich dotyczy sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część (immanentną cechę) większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Drugie odstępstwo dotyczy przypadków, kiedy czynności wykonywane w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny”.

W przypadku W. N. (1) nie mamy do czynienia z odstępstwami, na które wskazał Sąd Najwyższy. Zdaniem Sądu, po podsumowaniu prac realizowanych przez ubezpieczonego w kolejnych zakładach, można byłoby kwalifikować jako wykonywane w warunkach szczególnych tylko te prace naprawcze, które W. N. (1) realizował w kanałach remontowych. Nie sposób było jednak ustalić w jakim wymiarze czasowym się to odbywało. Na podstawie zeznań świadków i ubezpieczonego z całą pewnością można przyjąć, że naprawy w kanałach nie wypełniały ubezpieczonemu pełnego wymiaru czasu pracy ze względu na inne rodzajowo realizowane czynności oraz z uwagi na brak pełnej dostępności do kanałów. Można też domniemywać, że ubezpieczony tylko w niewielkim zakresie dokonywał napraw z kanału. Większość z nich realizował poza kanałem (w hali bądź na zewnątrz) przy użyciu podnośników albo bez nich jeśli naprawy, jakie realizował, tego nie wymagały. Jako realizowane w warunkach szczególnych można byłoby też kwalifikować prace przy naprawie pomp do wtryskiwaczy, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych, ale podobnie jak w przypadku prac w kanałach remontowych, z całą pewnością nie stanowiły one jedynych zadań ubezpieczonego, nie wypełniały mu pełnego wymiaru czasu pracy, stanowiąc raczej pewien niewielki wycinek różnych prac, które wraz z innymi składały się dopiero na całość zamkniętą w pełnym wymiarze czasu pracy, jaki realizował W. N. (1).

Zdaniem Sądu, nawet, gdyby zsumować prace w kanałach remontowych i prace przy naprawie pomp do wtryskiwaczy, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych, to razem nie wypełniały one ubezpieczonemu pełnego wymiaru czasu pracy. Ubezpieczony – jak wskazywał sam oraz zeznający w sprawie świadkowie – realizował również różne inne zadania, co powoduje, że naprawy w kanałach oraz naprawy pomp do wtryskiwaczy, wtryskiwaczy i gaźników do silników spalinowych nie były realizowane stale i w przeciągu tego czasu pracy, jaki obowiązywał ubezpieczonego.

Ubezpieczony starał się dowieść w postępowaniu, iż w zakładach, w których pracował występowały różne szkodliwe czynniki – przeciągi, niska temperatura, spaliny, kurz, azbest. Wskazane czynniki pozostają jednak bez znaczenia jeśli dany rodzaj prac nie został wprost wskazany w którymś z działów wykazu A rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego.

W toku postępowania W. N. (1) powoływał się również na to, że obok wynagrodzenia za pracę otrzymywał dodatek za pracę w warunkach szkodliwych. Podnieść jednak należy, że fakt wypłacania dodatku za pracę w warunkach szkodliwych nie przesądza sam w sobie, że praca była wykonywana w warunkach szkodliwych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, bowiem prace uznawane przez pracodawcę za wykonywane w warunkach szczególnych nie zawsze pokrywają się z pracami, o jakich mowa w powołanym wykazie zawartym w rozporządzeniu. Zdanie pracodawcy nie jest w tym względzie decydujące, podobnie jak decydującego znaczenia dla kwalifikacji prac jako realizowanych w warunkach szczególnych nie ma świadectwo pracy w warunkach szczególnych.

Konkludując, żaden z okresów zatrudnienia W. N. (1) przypadający przed 1 stycznia 1999r. nie mógł zostać uznany za pracę w warunkach szczególnych. Ubezpieczony, którego obciążał obowiązek dowiedzenia faktu świadczenia takiej pracy, nie wywiązał się z niego, a opinia biegłego sądowego, która w części potwierdzała stanowisko ubezpieczonego, z przyczyn już omówionych, nie została w przeważającej części zaaprobowana przez Sąd. Zdaniem Sądu biegły dokonując oceny popełnił zasadnicze błędy, którego jego opinię czyniły nieprzydatną dla rozstrzygnięcia sprawy.

Z przyczyn omówionych, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., odwołanie podlegało oddaleniu.

ZARZĄDZENIE

(...)